

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

"Authorized as second class mail,
Post Office Department, Ottawa"

Let. 4. Št. 146. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, JANUARY 23RD, 1946. Price 5c. Vol. 4. No. 146.

Nad 400 dolarjev iz Vancouverja za fond Edinosti

SUDBURČANI SMO PRIPRAVNI NA TEKMO! KAJ PRAVITE V TIMMINSU 'IN DRUGIH NASELBINAH?

POROČILA ODSEKOV ZVEZE IN POSAMEZNIKOV

Predno smo šli v tisk, smo dobili več pism in poročil o kampanji Edinosti. Poročila so poslali odseki Zveze Kanadskih Slovencev in tudi posamezni naročniki. V svojih poročilih urgirajo za živo tekmovalno izmed odsekov in tudi drugače.

N. pr. tajnik odseka Zveze Kanadskih Slovencev v Vancouverju poroča naslednje:

Cenjeno uredništvo: "Odsek Zveze Kanadskih Slovencev v Vancouverju, je priredil domačo zabavo v svrhu tiskovnega fonda Edinosti. Prav z veseljem poročam, da se nam je dobro obnesla.

V prvi vrsti moram se zahvaliti kuharicam, ki so se potrudile in pripravile tako okusen in pravi "ljubljanjski golaš", okrasile mize še povrh z okusnimi poticami tako, da človek malokdaj vidi kaj takega v tej deželi akoravno je vsega drugega na razpolago. Ta domača zabava nem je poleg vsega drugega tako globoko oživila priljubljen spomin na naš domači kraj in naše drage v stari domovini.

Prav lepo se zahvaljujemo vsem našim bratom in sestram kakor tudi sobratom Hrvtom in Srbom, ki so nam priskočili v pomoč doseči tako dober uspeh za fond Edinosti. In kako bi ne pomagali podpirali naš list. Osebnostna pisma, ki nam jih pišejo iz stare domovine pričajo, da je bila resnica kar nam je opisovala Edinost od samega začetka. Toraj dragi rojak! Ne odlašaj z novo ali ponovno naročnino. Naroči se ali pa ponovi naročnino, takoj, če ti je potekla. Ker dobro veš, da v Edinosti so novice in članki, katerih drugi časopisi ne prinašajo.

Pismu prilagam denarno nakaznico v znesku \$430.09, to je 427.00 za fond Edinosti in tri dolarje za eno novo naročnino. Skupni prispevki so znašali \$513.00, izdatki so znašali pa \$85.91."

Posamezniki so prispevali za fond Edinosti kot sledi:

Po 20 dol.: T. Ogulin, F. Košir, J. Popovič, Po 15 dol.: J. Krašovec, F. Sodec, Po 13 dol.: F. Gorenc in J. Simonič. Po 10 dol.: J. Drganec, J. Mramor, J. Kerin, N. Kombol, F. Mrvič, M. Rožič, J. Grdina, J. Zitko, T. Malenšek, L. Jakše, V. Pirc in N. Sinkovič.

Po 8 dol.: T. Stanič, Po 6 dol.: N. Podkonjak in N. Sorajevič. Po pet dolarjev:

F. Ronner, V. Grbič, F. Cvetanovič, J. Jaška, L. Kusel, J. Matič, J. Benčina, D. Rod, M. Mesič, A. Niko-
šič, G. Malenšek, J. Košir, J. Hudoklin, J. Zokol, M. Stanič, M. Marič, J. Čudič, J. Malatestinič, J. Sterk, J. Božič, E. Popovič, B. Trinajstić, M. Milič, P. Ostović, J. Kuhar, M. Sertič, L. Mesič, J. Novosel, J. Zorica, J. Majnerič, J. Seršič, J. Žagar, J. Kosumovič, J. Jurkovič, S. Tomljenovič, D. Vukasovič, J. Maras, J. Črnič, I. Rukavina, F. Rožič, J. Brezovar, F. Sterle, J. Starešinič, I. Radivoj, P. Sigurnjak.

Po štiri dolarje, I. Radošević, tri dolarje M. Dragičević, in po dva dolarja: I. Mikulič, M. Slaus, D. Čačič, M. Pezdirc, V. Polič, Rupčić, S. Milošević (Dudo, E. Zitko in F. Fudorič.

Pozdrav vsem čitateljem Edinosti in kličem: "Na delo prijatelji ljudskega napredka za dober uspeh kampanje!"

J. Mramor, tajnik

Glavni predsednik Zveze, br. J. Miketič, poroča naslednje:

"Naš odsek Z.K.S., je imel redno sejo dne 2 decembra, kjer smo vzeli v pretres sedanjo kampanjo Edinosti. Po daljši diskusiji izvolili smo odbor 10 članov, kateri bo delal na tem polju dela. Sklenili smo tudi prirediti večjo prireditev, na katero povabimo kakor gosta glavnega tajnika Zveze kanadskih Slovencev, br. Jožeta Smrke.

Toraj mi smo naredili še v začetku decembra načrt za delo. Da nismo pisali in klicali nobene naselbine na tekmo, je bil "razlog" stavka avtnih delavcev. Toda mislimo, da bi bilo delo bolj živahno in tudi bolj uspešno, da se razvije prava in živa tekma izmed naselbin, pa tudi posamezniki lahko tekmujejo recimo za nove naročnine."

(Dalje v uvodniku)

Kardelj opozarja UNO za poravnane jugoslovanskih meja

SOVJETSKI DELEGAT GROMINKO OPOZARJA UNO PRED POSLEDICAMI BIVŠE "LIGE NARODOV."

London — Podpredsednik vlade Federativne Ljudske Republike Jugoslavije in načelnik jugoslovanske delegacije na konferenci Organizacije Zedinjenih Narodov, ki se točasno vrši v Londonu, Angliji — Edvard Kardelj je dejal v svojem govoru naslednje:

"Jugoslavija želi zvrniti pozornost zasedanju Organizacije Zedinjenih Narodov na dejstvo, da je naša etniška črta potpisnjena daleč nazaj po fašistični agresiji — katero se mora poravnati."

Edvard Kardelj je tako opozoril zborovanje Organizacije Zedinjenih narodov na jugoslovansko-italijansko mejo, katere je potpisnjena po prvi svetovni vojni od Soče do Reke. Jugoslovanska

etniška meja sega tudi čez reko Sočo in obsega celo Istro, Trst in Slovensko Primorje. V teh pokrajinah žive slovenski in hrvaški prebivalci, katere po vsej pravici pripadajo Jugoslaviji.

Poleg tega Kardelj je odločno nastopil proti nameri, ki ima za cilj odvzeti veliki petorki avtoriteti rekoč: "Mi moramo dati velikim silam pravico in odgovornost v Organizaciji Zedinjenih Narodov."

Po govoru Edvarda Kardelja, je nastopil začasni načelnik sovjetske delegacije Grominko, kateri je

Impirialistična politika v Grčiji in Indoneziji

London — Na predvčerajšnjem zasedanju Organizacije Mednarodne Varnosti, je prišlo na dnevni red vprašanje neopravičene intervencije po zunanji silah v Indoneziji in zadrževanja vojaštva v Grčiji sedaj po skončani vojni. Vprašanje glede intervencije v Indoneziji je postavil na dnevni red delegat Sovjetske Ukrajine in dejal: "Po mišljenju vlade Sovjetske Ukrajine, intervencija v Indoneziji predstavlja nevarnost za vzdrževanje mednarodnega mira in varnosti."

Med tem ko je vprašanje glede zadrževanja vojaštva zunanjih sil v Grčiji, postavil na dnevni red delegat Sovjetske Rusije. Dejal je: "Zadrževanje britskega vojaštva v Grčiji, pomeni pritisk na notranjo situacijo v državi, kjer vladajo reakcionarne sile v borbi proti demokratsko razpoloženega ljudstva."

Ta očitnost se izraža kakor v zadevi Gndonezije tako tudi Grčije, da so imperialistični cilji zunanjih sil po sredi, kateri povzročajo ne samo notranji nered in izgrede, ampak tudi v podpori reakcionarnih in profašističnih elementov, kateri skušajo pod varstvom tujih bajonetov zadržati oblast v svojih rokah.

Lia Menton

Memorandum Koroških Slovencev Ameriški Vojni Upravi

Pokrajinski odbor OF za slovensko Koroško je izročil zavezniki komisiji za Avstrijo in avstrijski vladi na Dunaju memorandum k stališču, ki so ga zavzele britanske zasedbene oblasti na pram koroškim Slovencev.

To stališče je pokrajinski odbor OF za slovensko Koroško določil na svoji plenarni seji dne 6. novembra t.l. ter ga sporočil angleški vojaški upravi v Celovcu. Plenum POOF za slovensko Koroško pravi v tem sporočilu:

Pokrajinski odbor "Osvobodilne fronte za slovensko Koroško" je na svojem sestanku obravnaval novo nastali položaj ugotovil spodaj navedena dejstva ter sprejel odgovarjajoče sklepe.

A. Dejstva:

1. Angleška vojaška uprava je odklonila podpreti slovensko ljudstvo na Koroškem pri njegovih naporih, postaviti gospodarsko življenje na trdno osnovo in pomagati mu k pravični popravni krivici, dasi je v boju proti nacizmu na strani zaveznikov doprineslo težke krvave žrtve in ravno zaradi tega bilo od nacističnega režima politično na najgorovitejši način preganjano in gospodarsko sistematično uničevano. Prošnje koroških Slovencev za obnovo slovenskega združništva in slovenske zadržne zveze je angleška vojaška uprava brez utemeljitve zavrnila.

2. Angleška vojaška uprava je brez utemeljitve odklonila slovenskemu ljudstvu na Koroškem svoboden kulturni razvoj v okviru slovenske prosvetne zveze in njenih krajevnih organizacij. Slovensko prosvetno zvezo je po vstopu Jugoslavije v vojno na strani zaveznikov nacistični režim razpustil. Tako je bilo koroškim Slovincem celo pod nacističnim

režimom dovoljeno omejeno kulturno življenje in je bilo to popolnoma uničeno šele v trenutku, ko je narod v Jugoslaviji stopil v boj proti nacizmu. Bilo je pričakovati kot nekaj samo po sebi umevnega, da bo angleška vojaška uprava ugodila stremljenju koroških Slovencev, da se popravi krivica, prizadeta od nacističnega režima, in da bo blagohotno podprla slovensko prosvetno življenje. Toda nastopilo je nasprotno: obnove slovenskega prosvetnega življenja angleška vojaška uprava ni dovolila.

3. V Celovcu so razpolagali koroški Slovenci zaradi sistematično izvajane preganjalne politike vseh nemških strank, ki je trajala skozi stoletja, z enim edinim reprezentativnim poslojem, Mohorjevo hišo, ki jo Slovenci smatrajo kot narodno lastnino in ki je že od nekdaj imela pod streho centrale slovenskih organizacij. Dežele. Mohorjevo hišo so nacisti kot slovensko lastnino zaplenili. Slovensko ljudstvo na Koroškem je smatralo kot nekaj samo po sebi umevnega, da mu bo po osvoboditvi Avstrije Mohorjeva hiša zopet na razpolago. Toda zgodilo se je nekaj popolnoma nepričakovane. Ne samo, da za eventualno slovensko organizacijo ni bil dovoljen prav noben prostor, temveč je bila celo nekdanjemu slovenskemu funkcionarju ki je bil kot žrtev nacizma skupaj z ženo izgnan iz dežele in ki je ob bombardiranju izgubil vso svojo imovino, zavrnjena prošnja, da bi smel zopet priti v svoje staro stanovanje v Mohorjevi hiši, medtem ko je bilo istočasno neki nemški stranki stanovanje v isti hiši brez nadaljnega nakazano. In dalje, ko je mestna uprava po ponovnih urgencah končno uradno dovoljeni stranki

dodelila tri sobe v drugem nadstropju, ki so bile več tednov prazne, so še istega dne, ko je prišlo pismeno dovoljenje mestne uprave, zasedli angleški vojaki. Iz navedenih primerov jasno sledi, da zapostavljanje Slovencev ni smatrati za posledico kakršne koli potrebe, temveč je posledica zavestnega delovanja.

4. Medtem ko je bila koroškim Slovincem od vsega začetka kratena pravica zahtevati revizijo meje, je smel na drugi strani uradni organ PWB "Karntner Nachrichten" pisati o "nedeljivi Koroški", je smela avstrijska Volkspartei sprejeti parolo o "nedeljivi Koroški" celo v svoj uradni program. Organ socialistične stranke "Neue Zeit" je lahko odkrito pisal o nedeljivi Koroški. Deželni glavar Piesch je lahko ožigal vse Slovence, ki gledajo k svojem materemu narodu v Jugoslavijo, brez nezakonzano na uradnem zborovanju kot deželne izdajalce Minister Schumi je lahko na javnem zborovanju 4. novembra 1945 v telovadnici v Velikovecu govoril o reviziji meje na južnem Tirolskem v Kanalski dolini in mariborski kotlini. S tem je postalo jasno, da nacistični pangermanizem ne samo dalje živi, temveč ga je moči popolnoma javno in v svobodno propagirati.

5. Medtem ko se pri poštnih antifašističnih vedno bolj množijo hišne preiskave, aretacije in celo telesna zlostavljanja, posebno v zaporni ceni, se nabajajo ob istem času SS protovojci in gestapovci, ki so se posebno udeleževali preganjanj svobodoljubnih borec in antifašističnega prebivalstva še vedno na prostosti in celo v državni službi.

6. Vsa navedena dejstva stoje v ostri nasprotju z navedbami od-

govora angleške uprave z dne 4. julija 1945.

7. Deželni svetnik dr. Tišler je bil prisiljen podpisati izjavo, ki je prav tako v jasnem nasprotju z zgoraj omenjenim odgovorom angleške vojaške uprave. Izjava zahteva od slovenskega ljudstva na Koroškem, naj se odpove svojem materemu narodu ter zataji in pozabi težke krvave žrtve, doprinešene za časa osvobodilne borbe. Enak politični pritisk izvajala avstrijska oblast na slovenske župane.

8. Dasi smo 13. oktobra poslali memorandum in pravila stranke zavezniki komisiji na Dunaj ter 2. novembra ponovno z delegacijo urgirali odgovor, so ostale tem je treba ugotoviti, da delegacija ni bila sprejeta, temveč edino dr. Tišler.

B. Sklepi:
Pokrajinski plenum Osvobodilne fronte za slovensko Koroško je razpravljal na svoji seji o dodatnih spremembah pogojev angleške vojaške uprave za dovolitev tako imenovane "Slovenske stranke" ter je prišel pri tem do zaključka, da niso sprejemljivi. Deželni svetnik dr. Tišler je s svojim podpisom omenjene pogoje sprejel ne da bi bil prej dobil soglasnost celotnega vodstva Osvobodilne fronte za slovensko Koroško. Na današnji plenarni seji je smatral svoj postopek za napačen ter zato podal ostavko kot zastopnik koroških Slovencev v deželni vladi kakor tudi kot predsednik pripravljalnega odbora OF za slovensko Koroško. Njegov odstop je bil sprejet.

Dasi je stranka "Osvobodilna fronta za slovensko Koroško" bila dovoljena šele 17. oktobra t.l. se je stranka držala vseh volivnih terminov in že po tistem pri-

SMRT FAŠISTIČNIM KRIMINALCEM, SO ZAHTEVE LJUDSTVA

Med tem, ko je kanadsko vojsko sodišče v Nemčiji obsodilo na smrt generala Kurt Mayera zaradi umora 18 kanadskih vojnih ujetnikov v Normandiji, Francija, sedajni vrhovni poveljnik kanadske okupacijske armade, general-major Chris Vokes, je sprejemen odlok sodišča, mesto smrtno kazni v dosmrtno ječo, sicer z izgovorom, češ da obtožba proti omenjenega ne vsebuje "zadostno" podlago, da bi se ga moglo obsoditi na smrt. Namreč če tudi ga obtožnica dolži za umor kanadskih vojakov, njegovo prošnjo, da se mu olajša kazen, ker da ima ženo in petero otrok.

Ta vest je zvrnila med kanadskim narodom na splošno ogorčenost proti tako blage kazni na pram nazi-fašističnemu kriminalcu Mayeru, kateri znaša odgovornost za nešteto ljudskih življenj. Organizacije vojnih veteranov prve svetovne vojne, razne druge organizacije in ustanove, so naslovile močne proteste federalni vladi s zahtevo, da se izvrši kazen po odloku vojnega so-

Pisma iz stare domovine

V uradu glasila K. S. K. Jednote se nahaja več pism iz starega kraja, ki so jih pisali sorodniki svojem v Kanadi. Pisma so dobili sledeči rojaki:

Kremesec Anton, Metlika-Kanada. Piše Linca Matkovič. Garbas Ela iz Kneja, Vel. Lašče, stanujoča v Geraldton-u, Ont. Piše Gradišar Anton. Kobeveš Franc iz Grahovega, Štrifot Andrej iz Cajnarjev, Dolenc Stefan in Johan. Piše njih oče iz Dola pri Litiji Knafelec Izidor. Piše Bras Rudy, Cetinski Alojzij, Arcola, Sask. Rauh Jože iz Laz pri Starem Trgu. Piše Rauh Ivan. Khrin Ivan iz Št. Jerneja. Piše Rus Božena. Ščurk Alojzij iz vasi Ščurki pri Turjaku. Piše Kožar Stanko. Strucelj Matija, iz Gribelj, stanujoča v Montani ali pa v Kanadi. Piše Strucelj Alojz.

Omenjenih pisma se nahajajo v zgoraj omenjenem uradu, katerega naslov je: "Glasilo K. S. K. Jednote", 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio, USA.

politično strukturo bivše razpadle "Lige Narodov".

dišča. Mestni kontrolni odbor v Torontu, je na predlog Steward Smitha, enako sprejel resolucijo z tri proti enega glasov, v kateri odločno protestira proti spremembi kazne za nazifašističnega generala.

A.A. MacLeod in J.B. Salzberg, člana provincijalnega parlamenta, kontroler Stuart Smith, odbornik Sims, Norman Freed in še nekateri drugi odborniki mestne uprave v Torontu, so podali sledečo izjavo: "Izprenitev kazni Kurt Mayerju na dosmrtno ječo zaradi tega, ker ima ženo in petero otrok, je ne mogoče razumeti spričo dejstva, da imamo tukaj veliko število vdov in sirot, katerih očetje so postali žrtve nacističnih besnih strahot nemškega fašizma. . . Kanadski narod mora dvigniti močno svoj glas protesta proti blagega postopanja na pram vojnim zločincem in sprečiti, da bi kot taki izdržavali svojo kazen tukaj v Kanadi."

Jack Mason, predsednik odseka Canadian Legion pravi, da se popolnoma strinja z prvotno obsodbo, to je z streljanjem Mayera. Mnogi drugi uradniki in časopisje odločno zagovarjajo smrtno kazen za nazifašističnega generala, Kurt Mayera.

Pomilitostev na dosmrtno ječo omenjenega vojnega zločince, je ne samo v nasprotju z določbami Potsdamske deklaracije, ampak istočasno v nasprotju onih obveznosti napram milijonom žrtv, ki so na najbolj brutalen način umorjene po nazifašističnih kriminalcih. Toda obenem resno opozarja vse slobodoljubne sile pred nevarnostjo prijateljev fašističnih zločincev, ki delajo z polno paro, kako bi pripravil nove mednarodne konflikte.

STUDENTI POSTAVILI ZAHTEVE

Ottawa — Pretekli teden delegacija studentov, kateri so se nahajali v sedanji vojni, je postavila federalni vladi zahteve za večjo podporo in boljše življenjske pogoje kakor tudi večjo in boljšo priložnost za šolanje.

Delegacija je zastopala studente iz raznih univerz v deželi, kateri so služili vojsko in katerim je bilo obljubljeno marsikaj ko so stopili v vojaško službo.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:

EDINOST

206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenarodnih
členkov in dopisov se ne vrača.

Vprašanje jugoslovanskih meja pred UNO

Edvard Kardelj, podpredsednik Zvezne ljudske vlade Republike Jugoslavije, načelnik jugoslovanske delegacije na konferenci Organizacije Zedinjenih Narodov, je v svojem govoru odločno postavil vprašanje jugoslovanskih meja med Jugoslavijo in Italijo, katere je potisnjena od etniške črte daleč v notranjost jugoslovanske zemlje po prvi svetovni vojni.

Opozoril je zbrano delegacijo Zedinjenih Narodov na dejstvo, da ozemlje tudi čez reko Sočo po narodnostni in etniški pravici pripada Zvezni Republiki Jugoslaviji.

To ozemlje je dobila Italija v prvi svetovni vojni kot nagrado z strani tedanjih zaveznikov v vojni proti Nemčiji in Avstriji. Od tega časa naprej se začelja strahotna povest o terorju in nasilju italijanskega fašizma nad Primorskimi Slovenci in Hrvatimi, po večini živčih v teh pokrajinah. Italijanski fašizem je že takoj po prvi svetovni vojni začel z vso nečloveško brutalnostjo zatirati vse kar je bilo slovenskega in hrvaškega dokler naposled ni bilo prepovedano sploh uporaba slovenskega jezika in celo družinskega imena.

Toda v sedanji vojni Italija je bila zaveznica nazi-fašistične Nemčije in je kot taka poražena in premagana z strani Zedinjenih Narodov, ki so se borili proti fašističnemu osišču. Že to dejstvo opozarja ves svobodoljubni svet, da ne more delati predsodke z ozirom na poravnane ne samo napake, ampak prizadele največje krivice Jugoslaviji kot celoti, a posebej Primorskim Slovincem in Hrvatim. To ozemlje pripada Jugoslaviji, je končno lastnina slovenskega in hrvaškega naroda. Za to lastnino so tako Primorski Slovenci in Hrvatiti, kakor ostali narodi Jugoslavije, se borili na strani Zedinjenih Narodov proti fašističnemu osišču, prelivali svojo kri in žrtvovali svoje lastne žrtve, katere presegajo daleč žrtve velikih in močnih držav.

Kljub tem tako očitnim dejstvom, nasilno in nepravilno odvzeto ozemlje Slovensko Primorje, Trst in Istra, ni povrnjeno resničnim lastnikom, temveč se nahaja pod okupacijo okupacijske armade. Poleg tega se dogajajo sicer taki dogodki z strani profašističnih in fašističnih elementov, kateri živjajo svobodno, če tudi spadajo pod kazni vojnih zločinov, da je nemogoče verjeti z ozirom na določbe velikih zaveznikov držav. Te določbe zahtevajo poravnane storjenih napak po prvi svetovni vojni, kazni za vojne zločine in nevmešavanje zunanjih velesil v notranje zadeve posameznih narodov.

Te določbe jasno izključujejo kakršno koli pravico tujcev na ozemlje, katero pripada Zvezni ljudski Republiki Jugoslaviji!

Nad 400 dolarjev iz Vancouverja za fond Edinosti

Iz 1 strani)

NAJBRZ DA BOSTE PLACALI POTNE STROŠKE NASEMU DELEGATU, KATERI PRIDE PO NAGRADO V TIMMINS!

Tako se glasi poročilo Franceta Zaica iz Sudbury v odgovor povabilu Timminščanov. Nadalje pravi:

"V naši naselbini se je nekaj kar oživilo. Prvič, priredimo hišno zabavo pri Mrs. Bubalo, dne 19. januarja in dne 3. februarja pa čajanko. Posebej veliko zanimanje vlada že sedaj med našim narodom za prireditvi, ki so namenjene v svrhu fonda za tiskovni sklad Edinosti. To zanimanje vlada tembolj ker bo dne 3. februarja izžreban srečni dobitnik "moška ali ženska" obleka. Kdo bo tako srečen sporočimo pozneje. Da bi pa nihče ne bil prikrajšan prilike za dobitnik, pri vseh članih odseka se dobe tiketi. Cena jim je 50 centov. Nabavite si tiket čim prej!

Po drugi strani nas izvajljajo Timminški "ostrorelci" in pravijo, da se nikogar ne boje. Vabijo naše tukajšnje "lovce" na tekmo. Vsa čast in priznanje Timminškim ostrorelcem." Toda zaenkrat najbrž da so se zmotili zaradi tekme, ker med Timminškimi in Sudburškimi lovci je precejšnja razlika. Ali veste kaj pomeni "divji lovec"? To se ve, da divji lovec ne more trpeti pravega lovca. Ali vseeno mi smo pripravljeni sprejeti vašo rokavico za tekmo! Tekma bo precej huda! Predlagamo že sedaj za boljše voljo do dela, da zmagovalec pošlje svojega člana na obisk v naselbino premaganega. Premaganec pa mora plačati tako njegove stroške na potu in za časa v naselbini kakor tudi plačati nagrado po dogovoru."

Pozdrav našim tekmovalcem v Timminsu in vsem drugim čitateljem tega lista, ter kličem: "Pojdmo složno na delo v Kanadi in Ameriki, da izpolnimo kvoto za Edinost!"

Franc Zaic

Iz St. Catharines tajnik odseka Zveze poroča naslednje:

"Kampanja za Edinost je v teku. Naš odsek priredi v to svrhu zabavo, ki se bo vršila pri dobro znanem rojaku J. Gerdin-u, na farmi, dne 2. februarja. Začetek ob 8 uri zvečer.

Kakor je omenjeno kampanja je v teku in kako bomo izpolnili določeno kvoto, je ležeče na nas samih. Potreba za tak list kot je Edinost, je velika. Najboljša potrdila za to so mnoga pisma in drugi članki iz starega kraja, da je Edinost od samega začetka resnično in odločno sledila pravilno smer v borbi proti fašizmu, pa razkrinkala lažnjave spletke bivših protijudskih režimskih krogov. Ta dokaz jo danes ne samo odlikuje ampak istočano opominja slehernega rojaka, da se naroči na list in pomagati graditi narodno edinstvo, kako bi mogli čim bolj uspešno pomagati obnovo svobodne Federativne ljudske Republike Jugoslavije."

John Črnič, tajnik

ZNA LI PREDSEDNIK TRUMAN? VE DRŽAVNI TAJNIK BYRNES?

(Ta članek je spisal Louis Adamič in je objavljen v angleščini v njegovi publikaciji T & T izdaja za januar-februar. Slovenski prevod je preskrbel tajnik SANSa z Adamičevim dovoljenjem).

Ta tri vprašanja so važna. Zadenjejo več nego samo jugovzhodno Evropo. To ozemlje s svojimi pol tucat državami slučajno meji na sovjetsko Rusijo. Ali posedujejo naši ameriški zastopniki v teh državah tak karakter, mentaliteto in tak vpogled, da delajo naravno za dobro razmerje z narodi in novimi vladami teh držav — in z njihovim sosedom velikom bolj proti vzhodu — ali ravno narobe?

Odgovor na to je: ravno narobe.

Ameriški diplomatski in vojaški zastopniki v jugovzhodni Evropi se delijo v dve vrsti: (1) v tiste, ki so se zadnja leta izkazala nesposobne za bolj zaželjiva in po ugledu važnejša mesta in so bili "spravljeni s pota" z nastavljenjem v jugovzhodne evropske dežele, in (2) oni, ki so tam službovali pred 1939 in so "poučeni" o tedanjih zadevah teh dežel, ki pa niso več take — če so sploh kedaj bile take. V prvo skupino spadajo skoraj vsi vojaški imenovanci; v drugo pa precej našega političnega in diplomatskega osebja. Toda pogledimo bolj natančno.

V zaveznikišnem oblastnem svetu (Allied Control) za jugovzhodno Evropo zastopajo Ameriko trije generali: general major William S. Key v Budapešti, general major John A. Crane v Zofiji in brigadni general Courtland V. Schuyler v Bukarešti. Key in Schuyler nimata niti aktivnega vojaškega rekorda v drugi svetovni vojni niti političnih ali diplomatskih izkušenj; nekam ju je bilo treba "spraviti", pa sta bila poslana na Ogrsko in v Romunijo. Crane je bil v akciji v severni Afriki in Italiji; radi staranja pa je dobil svojo sedanjo službo v Bolgariji. Vsi trije oficirje imajo naslednje skupne lastnosti: o diplomaciji in politiki, ki ni predvojnega tipa in orientacije, da maleda nimajo pojma; tekoča balkanska politika jim je toliko poznana kot španska vas; vsi so ameriški patrioti ultra konservativnega kalibra. Črtijo Rusijo in Ruse. Sledijo britanskim smernicam za vzhodno Evropo iz leta 1941-42 in ne opažajo, da se je ta britanska "linija" pričela že spreminjati.

Sovraštvo do Rusije je neprikrita lastnost večine ameriških vojaških atašev in drugih vojaških zastopnikov v jugovzhodni Evropi. Vsi dejansko nasprotujejo levičarstvu — oziroma kar oni smatrajo za levičarstvo, kar pa navadno vključuje vse, kar jim ni všeč. Tega se pa niso nalezili v sedanjih službah; to so prinesli seboj; baš radi te lastnosti so nekateri bili nastavljeni na ta mesta. Nimajo zmožnosti premočrti razvoj na Balkanu in v sosednjih državah količnik objektivno ali z zgodovinske perspektive. Naštetim nekaj imen:

Major Caleb Gates, ataše pri ameriškem poslanstvu v Belgradu, je bil odločno proti partizanom, a za četnike, še predno je odšel v Jugoslavijo, "da objektivno presodi položaj". Isto velja za stotnika Johna Bakelessa in majorja Andreja Kobala, ki sta oba v Zofiji. Kot bivši urednik revije The Living Age (predno je ta mesečnik postal glasilo japonskih vohunov v Združenih državah), je bil Bakeless zaupni priatelj macedonskega bandita in fašističnega agenta Vanče Mihajlova. Kobal, rojen Slovenec (bivši časnika), poročen s Srbkinjo — je tovariš članov osebja bivše jugoslovanske ambasade pod poslanikom Konstantinom Fotičem; Fotič je bratranec proslulega kvizlinga Nedelja v Belgradu; in s temi v zvezi je bil Kobal odkrit Mihajlovičev od 1941 in osebna centrala v vojnem departmantu za četniško trditve.

Stotnik Jadwin v Bukarešti se je postavljal, da je bil tja poslan, ker črti Ruse, in nič se ne boji ta fakt prikriti. Stotnik McNeil v Atenah je osebno nasprotnik levičarstva, toda javno se vendar pravilno obnaša. Stotnik Thomas Stefen v Tirani, Albanija, je menda edini ameriški vojaški ataše na Balkanu, ki nekoliko simpatizira z tamošnjo ljudsko vstajo.

Izmed ameriških diplomatskih zastopnikov je veleposlanik Lincoln MacVeagh v Atenah, bivši newyorški založnik in neke vrste liberal, postal zadnja leta ostro protilevičarski, dasiravno je največkrat pokazal precej dobro in dozdnevno pravilno stališče. Ernest Jacobs v Tirani, ki je precej let služboval na daljnem vzhodu in v Kairu, in Harry Fultz, ki je bil preje z neko angleško šolo v Albaniji, sta dobro informirana in vzdržujeta prijazne odnose z Hodžijeto vlado.

Poglavitna ameriška politično-diplomatska zastopnika v Zofiji in Bukarešti sta po vrsti Maynard Barnes in Burton Barry. Barnes je udobno služboval v Bolgariji pri predvojni fašističnih in na videz fašističnih režimih. Barry je bil v fašistični Turčiji do osvoboditve Romunije. Oba sta patriotska Amerikanci, toda polna starinskih idej, mrtvih faktov, nezmožna prilagoditi se socialnopolitičnim spremembam ki so se pojavile — ki so se morale pojaviti na Balkanu. Strašno nasprotujeta sedanjosti in delata na vse kriplje, da bi zaobrnila tok časa. Bledita pred bodočnostjo in se je strahuje. Patologično divje sta proti Rusiji, zlasti Barnes, ki si ne more pomagati, da bi ne bruhnil nezapisljivo opazko, kadar koli bi pogledal skozi okno svoje stanovanja v Zofiji in zazrl rusko uniformo. Barnes ni samo glavni ameriški zastopnik v Bolgariji, temveč je tudi simbol preobratnega pokreta v deželi, kjer je cilj je povratek starega režima. Manj izrazito velja to tudi za Barryja.

V njihovi uradni in osebnih odnosih z ljudmi v glavnih mestih sta oba Barnes in Barry namaklonjena skupinam takozvane "opozicije", ki vključuje par dostojnih posameznikov z predvojnimi političnimi rekordi, večinoma pa sestoji iz futilitarijancev (nepridipravov) in ideološko bankrotnih privržencev, kojih doznajni rekord je antisovjetizem in kojih edina vidna bodočnost je povezana z njihovim najbolj priljubljenim pogovornim predmetom — vojna med Anglo-Amerikanci in Sovjeti. To je važno, kajti novi voditelji v Bolgariji in Romuniji ter ruski opazovalci v teh deželah le s težavo razlikujejo med Barnes-Barryjevo barvo antisovjetizma in med barvo, ki jo kaže bivše fašistično vodstvo, ki tudi računa na novo svetovno vojno. Ker se padajša skoraj izključno z protiruskimi elementi, se naša politično diplomatska zastopnika istovetita z nazadnjaškimi desničarji in fašističnimi strujami. Bar-

nes je krut človek; nekaj njegovih osebnih prijateljev izza predvojne dobe je bilo sojenih in usmrčenih od nove vlade radi kolaboracije z Nemci. Njegova navzočnost v Zofiji mora biti vidika ruskih opazovalcev živa priča o omeriškem antisovjetizmu, o možnosti naših sovražnih odnosov — napram sovjetski Zvezi.

Ali predsednik Truman, o katerem bi rekel, da je človek dobrih namenov — ve o tem? Možnosti so, da ne. Ali se državnemu tajniku Byrnesu o tem kaj sanja?

Naš veleposlanik v Belgradu Richard C. Patterson, Jr., spada v posebno vrsto V New Yorku ga ne poznajo "za preveč brihtnega". Edward Stettinius in Joseph Grew sta ga odbrala za to službo, ker — kakor je sam povedal — ni vedel ničesar o Jugoslaviji. Jugoslovanska zgodovina in politika sta mu neznani. Nekako bahato, super-patriotično, nepoučeno je proti Levici. Pogled na Rusa mu skremzi obraz. Govori neoprezno, nebrzdano, pogostokrat nesmiselno. Obnašati se zna neolinkano (kot se je v Londonu za časa konference zunanjih ministrov, ko je brbral z Cavendishom Cannonom, "balkanski ekspert" v državnem departmantu, in se ves čas napol glasno krohotal, ko je Edvard Kardelj, načelnik jugoslovanske delegacije, predložil svojo izjavo glede tržaškega vprašanja).

Pattersonova skrbijo privatni ameriški interesi na Balkanu: ali bo "njihova" lastnina zasežena in podržavljena? On je bivši Du Pontov uslužbenec.

Pattersonova mentaliteta zahteva da morajo biti politične oblike v drugih deželah v vsakem oziru take kot so najboljše v Združenih državah, sicer jih neče priznati za demokratične. Toda njegov glavni stik z Jugoslavijo je bil potem mladega (bivšega) kralja Petra in njegovih dvornikov v Londonu in Belgradu. Patterson se hlina, da čišlja Tita osebno, resnično pa — brez da bi se tega zavedal v svojih lastnih možganih — nasprotuje vsemu, kar Tito predstavlja. "New Statesman & Nation" (London) ima opazko v izdaji 24. novembra, da (Patterson) za služi naslov "ameriškega ambasadorja pri opoziciji", kot ga uradniki v britanski ambasadi v Belgradu privatno nazivajo. Pošilja državnemu departmantu dolge kable z protivnimi poročili o Jugoslaviji. Ko je bil prošlo poletje v Združenih državah, je očitno trobil predsedniku Trumanu v ušesa svoje narobe pojme — kaj Jugoslavija ni in kaj bi morala biti.

Toda Patterson je ameriški veleposlanik za Jugoslavijo (ali za "opozicijo") le po imenu; v državnem departmantu je nad njim pretkana poklicna oseba topega (Nadaljevanje na 4 st.)

Lenin in kmetje

(SPOMINI UREDNIKA NEKEGA KMEČKEGA LISTA)

Lenin je odlično poznal in ljubil rusko ljudstvo, njegovo življenje, ljudski jezik, pregovore, bajke in rusko književnost. V mladosti je živel poleti in včasih tudi pozimi v neki vasi ob Volgi in se spoznal s kmeti. Pozneje ga je carska vlada pregnala zaradi revolucionarnega delovanja v malo sibirsko vasico, kjer je pomagal kmetom s svojimi pravnimi nasveti. Kmečko življenje ruske vasi je proučil Lenin tako globoko in vsestransko, kakor ni to storil nihče izmed ekonomistov pred njim.

Tudi ko je prišel na čelo sovjetske države, je ohranil svoje globoko zanimanje za življenje na vasi in bil v neposredni zvezi s kmeti. Zelo rad je sprejemal kmečke predstavnike, ki so prihajali k njemu iz najdaljših krajev. Lenin se je rad dolgo pogovarjal z delavci in kmeti. Zanj ni bilo nič manj važno, da čuje mnanje preproste kmeta in delavca, kakor pa člane vlade.

"Eh, če bi Lenin bil enak tebi..." Lenin je v redkih urah svojega odnosa obiskoval vasi v moskovski okolici, kjer je z lovsko puško blodil po gozdovih in njivah, se srečeval s kmeti in se z njimi razgovarjal.

Med državljansko vojno je nekot Lenin na robu gozda srečal starega kmeta s košaro v roki. Lenin je pristopil k njemu in ga vprašal:

"Kako je kaj prijatelj, je li mnogo gob letos?"

Starec je komaj pogledal in srdito dejal:

"Ah kaj, v takih časih niti gobe ne rasejo!"

Lenin je prasnili v smeh in vprašal:

"Mar so časi res tako slabi?"

"Poglej tam tisto reko", je pokazal starec.

"Ali je tam bil most? Bil je. In kje je sedaj?"

"Evo, nikogar ni, da bi vsaj most napravil!"

Beseda je dala besedo in razvil se je prisrčen razgovor. Kmet se je pritoževal o vseh mogočih težavah, o pomanjkanju petroleja — "prižigamo luč kakor v starih časih" — o pomanjkanju obleke, žebeljev, poljedelskega orodja itd.

Lenin mu je natančno pojasnil vzroke nerednih razmer in način, kako to preprečiti. Razšla sta se kot prijatelja. Ob slovesu je kmet čvrsto stisnil Leninu roko in dejal:

"Pravijo, da sedaj vedri in oblaki nekašen Lenin. Eh, če bi bil on enak tebi, potem bi bilo vse dobro!"

O tem srečanju je kasneje Lenin čestokrat pripovedoval in se veselo smejal.

(Kmečki Glas)

Lenin, učitelj in vtemeljitelj znanstvenega socializma je umrl 21. januarja 1924 leta.

Delavski razred po celom svetu posveča januar mesec v njegov blag in nikdar isbrani spomin.

Elektrifikacija podeželja

Kot predstavlja elektrifikacija, bolje rečeno, preskrba industrije z zadostno množino električne energije dvig industrijske proizvodnje in izboljšanje delovnega položaja delavca, pomeni tudi elektrifikacija podeželja brez dvoma porast našega kmetijstva, gospodarski in kulturni dvig kmečkih slojev. Tako kakor pomeni izpolnitev elektrifikacije v industriji izboljšanje vsega našega gospodarstva in daje kmetovalcem zagotovilo preskrbe s potrebnim obdelovalnim orodjem, stroji in zadovoljitev njihovih potreb po industrijskem blagu, tako pomeni elektrifikacija podeželja zagotovitev zadostnih količin hrane našemu delavstvu in tovarnar. Trdna povezanost delavca in kmeta, ki je bila pogoj zmage v osvobodilnem boju, je tudi v miru temelj obnove in hitrega dviga gospodarstva.

Naše delovno ljudstvo se je globoko zavedlo svojih nalog po tej vojni. Tudi pri elektrifikacijskih delih je pokazalo svojo pripravljenost, da z vsemi sredstvi sodeluje pri uresničenju teh načrtov. Več sto prošelj za napeljava elektrike potrjuje, da ljudstvo živo občuti potrebo električne napeljave. V prošnjah izražajo vaščani pripravljenost, da sami izvrše vsa težaška dela in sami preskrbe potreben les. Ljudska oblast opta na to ljudsko pobudo in požrtvovalnost, je takoj po osvoboditvi že začela z elektrifikacijskimi deli. Ne moremo reči, da v stari Jugoslaviji naše podeželsko ljudstvo ni občutilo potrebe po elektrifikaciji. Toda vse njihove prošnje in zahteve na tedanje oblasti so ostale brezuspešne. Električna podjetja so imeli v posesti bogati posamezniki in gospodarske družbe, ki so stremele le za dobičkonostnost svojih podjetij, ne pa za korist ljudstva. Električna napeljava na deželi je zahtevala visoke stroške, uporaba elektrike na deželi pa ni bila toliko, da bi dajala visoke obresti vloženega kapitala, da bi donosala podjetnikom velike dobičke. Zato je ostala elektrifikacija vasi v stari Jugoslaviji le neizpolnjena želja našega podeželja. S tem pa, da je prevzelo v novi Jugoslaviji ljudstvo oblast v svoje roke, da imamo danes ljudsko oblast in elektrane v rokah te oblasti, se je vprašanje elektrifikacije podeželja v celoti spremenilo. Podeželsko ljudstvo je doumelo, da je odslej samo urejalec svojih razmer in da ima vse možnosti, da svoje želje in težnje tudi uresniči.

Zdaj je elektrifikacija podeželja v hitrem razvoju. Pričakujemo lahko, da bo ob konca 1946. leta imela že slehernava v elektriko napeljava. Da bomo ta zadani cilj v najkrajšem času dosegli, o tem ne dvomimo, o tem smo trdno prepričani. Toda jasno nam mora biti pred očmi pot do tega cilja in težave, katere bomo morali prebiti na tej poti. Vedeti moramo, da je porok naših uspehov v naši požrtvovalnosti.

Vprašanji izvedbe elektrifikacije v rednih razmerah se danes, v prvem letu po najstrahotnejši vojni, pridružuje še mnogi drugi vprašanji in težavi, ki so posledica prav te vojne. Glavni oviri hitre elektrifikacije dežele so nedvomno pomanjkanje elektrotehnične materiala in nedovoljna denarna sredstva.

Bakrena žica, drogovci, izolatorji in transformatorji so material, ki je nujno potreben za električno omrežje. Za Slovenijo je določenih za letošnje leto 150 ton bakra iz domačega rudnika v Boru. Baker predeluje v žico država tovarna v Slovenski Bistrici. Določena količina bakra bo zadostovala za popravila med vojno poškodovanega električnega omrežja in za vsa letos predvidena elektrifikacijska dela. Težava je s preskrbo dovoljenega števila trepnih drogov. Ljudstvo samo sedaj pripravljati potrebni les za drogovce. Najbolj primeren les zanje je kostanj. Zaradi velikega obsega elektrifikacije v prihodnjem letu bo zadostna dobava kostanjevega lesa gotovo povzročala resne težave. Treba bo porabiti tudi smrekove in borove drogovce, ki pa morajo biti impregnirani — prepojeni s katranom. Impregnacija sama ne bo delala težav, ker imamo v Hočah pri Mariboru posebno tovarno za impregniranje lesa, pač pa bo impregnacija precej podražila električno napeljavo.

Še težje kot z drogovci bo z dobavo izolatorjev, ki jih pri nas ne izdelujemo. Preostale zaloge bodo zadostovale le za letošnji načrt. Prihodnje leto pa bo treba rešiti vprašanje dobave izolatorjev iz inozemstva, predvsem iz Čehoslovaške in Avstrije. Trenutno največja težava je pomanjkanje transformatorjev. Toda s postopno graditvijo elektrotehnične tovarne v Kranju, ki bo čez pol leta krila že skoraj vse potrebe Jugoslavije glede elektrotehničnega materiala, bo tudi to vprašanje docela rešeno in obenem zagotovljena dovoljna količina vsega elektrotehničnega materiala za neovirano izvajanje polne elektrifikacije naše dežele.

Pred nedavnim ustanovljenju elektrotehnično podjetje "Elektrotehna" nakupuje in razdeljuje elektrotehnični material ter projektira in montira vsakovrstne elektrotehnične naprave. Z ustanovitvijo "Elektrotehne" je poenostavljena nabava in elektrotehnični materiala, zagotovljena materialna plat elektrifikacijskih del in obenem preprečeno prekupčevanje in nedovoljena špekulacija s tem blagom.

Nič manj ali pa še važnejša kot vprašanje elektrotehničnega materiala so finančna vprašanja elektrifikacije podeželja. Danes je v splošnem gradnja električnih naprav skoraj trikrat dražja kot pred vojno, cene električnega toka pa so v splošnem nižje. Marsikdo si misli, zakaj mora plačevati tok po 4.5 dinarjev za kilovatro uro, ko pa tok zelo poceni proizvajamo v elektrarni. Toda pri tem moramo vedeti, da električna naprava v gotovi dobi izgubi na vrednosti in je dejansko toliko vredna kot star material. Zato je treba temora, da je porok naših uspehov v naši požrtvovalnosti.

Vprašanji izvedbe elektrifikacije v rednih razmerah se danes, v prvem letu po najstrahotnejši vojni, pridružuje še mnogi drugi vprašanji in težavi, ki so posledica prav te vojne. Glavni oviri hitre elektrifikacije dežele so nedvomno pomanjkanje elektrotehnične materiala in nedovoljna denarna sredstva.

tem cenjeji je tok. Zato so stroški v mestih in večjih podjetjih veliko manjši, kot pa so stroški za podeželje, kjer je manjša uporaba toka. Pri teh razmerah bi morala znašati na deželi cena za električni tok 11 din. Iz tega lahko jasno vidimo finančno plat vprašanja elektrifikacije podeželja.

S tako visoko ceno toka bi se konsum električnega toka v koli zadušil, gospodarstvo pa bi ničesar ne imelo od elektrifikacije. Ker so v mestih, kjer je uporaba toka veliko večja, stroški znatno nižji kot pa na deželi, bi bila srednja cena toka nižja, vendar še vedno previsoka. Kakor ni pravilno, če mestni konzum ničesar ne prispeva h kritju stroškov za elektrifikacijo podeželja in k skupni znosni ceni toka, tako tudi ni pravilno ne gospodarsko zdravo, da bi stroške za začasno pasivno podeželsko elektrifikacijo naprtli na mestni konzum. Iz navedenih razlogov je razvidno, da moramo iskati finančne rešitve v tem, da znižamo stroške za omrežje in upravo, ki predstavlja največji del stroškov za električni tok na deželi. Z racionalizacijo gradnje in uprave, predvsem pa s pomočjo ljudstva, z delom in z njegovo materialno in denarno podporo, lahko razbremimo elektrifikacijo podeželja velikih investicijskih stroškov. Naše oblasti so že in še bodo podprle elektrifikacijo podeželja s potrebnimi dolgoročnimi posojili. Elektrifikacija podeželja ni več nerešljivo vprašanje, kot je bila v stari Jugoslaviji, kajti danes ljudstvo samo sodeluje pri izvajanju teh del in s podporo svoje ljudske oblasti elektrifikacijo vasi in domove.

Vendar bi ne bila še popolna slika elektrifikacije podeželja, če si ne bi ogledali tega vprašanja še z druge strani. Zavedamo se, da bo postala s pospeševanjem in dvigavanjem uporabe električnega toka, elektrifikacija podeželja rentabilnejša. Sicer je električna razsvetljava še vedno glavna privlačna stran elektrifikacije podeželja, zlasti danes ob pomanjkanju petroleja. Ta uporaba toka je seveda zelo majhna in za elektrane nerentabilna. Vendar se podeželje zaradi pomanjkanja delovnih moči vedno bolj zanima za elektriko kot pogonsko silo. Elektromotor rabi kmetovalce predvsem za mlacelj in za pogon raznih poljedelskih strojev, slamorenice, krožne žage, mline, mlečne centrifuge, črpalke itd. Toda misliti moramo tudi na uporabo elektrike kot toplotne energije, za ogrevanje, za kuho, za pekarnice in podobno. S tako uporabo toka na podeželju ne bo samo elektrifikacija podeželja rentabilna, temveč bo v celoti spremenila gospodarstveni položaj podeželskega ljudstva in dvignila proizvodnjo kmetijstva. Visoko se bo dvignil gospodarski in kulturni stalež naših kmečkih slojev.

Elektrifikacija podeželja je v Sloveniji že dokaj napredovala. Neelektrificirani so še nekateri deli Dolenjske, Notranjske, Bele Krajine in predeli štajerske. V večjih krajih se vzporedno z elektrifikacijo obnavljamo industrije izvršuje tudi elektrifikacija okolišnih vasi. Tako bo v okolici Majšperske elektrificiranih 21 krajev.

Zabučale gore, zašumeli lesi, oj življenje moje, kam si šlo, o kje si!"

Naslednje pismo je dobil Joe Slovenec od svojega brata iz starega kraja pismu so priložene tudi dve slike ena slika njegovega nečaka kateri je padel v osvobodilni vojni in so ga po končani vojni pripeljali na domače pokopališče. Pismo samo opisuje kako so se Slovenci polni vere v zmago borili za osvobodjenje njihove in naše domovine in žrtvovali življenja, nesebično na oltar svobode za nas vse. Pisma se glase:

Dragi naš Jože!

Sporočam žalostno novico da smo izgubili sinčka Ivana. Ob italijanskem razpadu, 10. avgusta 1943 je bil mobiliziran k partizanom v št. Jerneju. Takoj čez dva dni je bil v strašnih borbah, ko so napadali od italijanov zapuščeno belo gardo v šoli na Zameškem. Tam je bilo strašno ker so belogardistom prišli na pomoč nemški avijoni in jih dobili na travnikih

Pogreb Ivana Slovenca

za Krko ter jih kar poželi z mitraljezi. Ivan se je k sreči skril pod neki mostiček in srečno ostal. Po borbi je odšel z ostalimi tovariši čez Gorjance proti Metliki. Nekaj mesecev je hodil daleč po Hrvaški, brez gorke obleke in v vreči zavite noge, poleg tega pa še glad in vse drugo. Ne moreš si misliti kakšen siromak je bil. Ko se je vrnil v Metliko je začel povpraševati po komandah za domačine in slučajno našel Grdovičeva Leopolda iz Krške vasi in nekaj Brežčanov in drugih poznanih. Vzeli so ga takoj iz brigade za kurirja, Belokrajkega odreda. Nekaj mesecev je bil kurir, prišel po pošto vrh Gorjancev nad št. Jernejem. Čez nekaj mesecev so ga dali v podoficirsko šolo in od tam na tamkajšnji aerodrom, kjer so se usadili angleški bombniki, za telefonista. Meseca oktobra lanskega leta, je šel tudi on s telefonom v strašne borbe v Kočevje. Tam je bil ranjen v desno nogo nad kolenom in že ko je bil ranjen je z telefonom na hrbtu, skočil in rešil svojega poveljnika, težko ranjenega. Za ta čin je bil takoj odlikovan. Pred Božičem je bil odrejen za v oficirsko šolo v Beograd. Pred odhodom se je šel posloviti od

Ivan Slovenec, partizan

Piltaverjevih iz Krške vasi ki so pobegnili v Belokrajino ki so za njega skrbeli ves čas ter ga hranili, spremljali so ga na aerodromu. Tam so stali že v vrsti da se oddajo za letalom v Beograd, ravno nato je pa prišel Bevk iz Krške vasi komandant obveščevalne postaje tukaj gor vhr Crkelj na Hrvaški mej. Piltaverjevi so mu povedali da so prišli spremljati Ivana da gre v Beograd. Bevk, Ivana ni mogel zgubiti zato je hitro telefoniral na glavni kurz da ga rabi na radio oddajni postaji. Tako je šel z Bevkom sem gori na Hrvaško mejo. Mi doma smo mislili da je odšel v Beograd, pa nam februarja meseca prinesejo Jurkasovo pismo od njega, ki so tudi v teh hribih stanovale in je pisal da se nahaja tukaj. Albina in

Ludvik sta govorila z njim. Mene je povabil ravno tiho nedeljo gor na Premogovce, šla sem pa ga ni sem videla, ker je moral iti po svojem poslu. Čez par dni, ravno 19. marca ga je pa ate slučajno dobil in ostal pri njemu dva dni. Povedal mu je da morajo z radio oddajno postajo v Nemčijo v gozd Krakovo pod Rako. Ravno na veliko sredo zvečer so plaval mrzlo Krko pri Kostanjevici in srečno prišli čez žico in zaminirano mejo. Takoj drugi dan, na veliki četrtek jih je izdal neki Kočevjar, gozdni čuvaj, Nemcem na Jevšo in so bili že ob 11. dopoldne postreljeni. Mi smo takoj na Veliko nedeljo zvedeli, ali po njega nismo mogli. Ko smo se vrnili dne 7. maja zopet na svoj dom, smo ga mislili takoj pripeljati v Crklje, ali niso pustili prevažati zaradi bolezni, do sedaj. In sedaj 17. novembra smo slovesno dvignili njegovo truplo v Krakovem z navzočo Skopiško mladino in so

li. Tam je bilo veliko hujše kot tukaj. Velik čudež je da naš Janez še živi.

Ko še ni bil razpad 6. maja sta šla Janez in France na Skopice. Drugi dan 7. maja je pa zagrnelo, bilo je strašno pokalo in gorelo je po vaseh. Najbolj žalostno izgleda Drnovo in Brege, tam so fašisti užgali municijo predno so zbežali. Pri nas še ni ravno preveč uničeno, je še vse po navadi. Pri drugih je pa bolj slabo. Kjer so stanovali Kočevjarji vas še kar dobro obstoji, samo njive so vse prekopane za strelske jarke, tako tudi travniki in ceste za aeroplane s "celin" v "vrbinu".

Doma smo našli še Kočevjarje ki so se ravno pokali da odidejo. Živine je bilo nekaj pa so Nemci odpeljali s seboj. Mi imamo nekaj živine, kateri smo prišli iz italijanskega ozemlja. Iz nemčije so pa prišli šele to jesen, oni so pa še večji siromaki. Pomrlo jih je veliko v Nemčiji.

Franc Horžen "Vaptov", Barčev Ivan, Jože Račič št. 10 "Županov" so padli v partizanih, Jerškovega Janeza so pa ubili "beli kot komisarja partizanov."

Sosed Prah je tudi umrl v Nemčiji, tako tudi Srpeva Uršula in Jože Horžen, "Vaptov" in še več družin.

Jože, malo sem ti opisal Ivanovo življenje in naše, bom pa še drugič kaj več. Vedno smo mislili da tudi tebe ni več. Veseli nas da si še vedno zdrav in živ. Pridi nas kaj obiskat. Mama so še za silo zdravi in trdni, te tudi najlepše pozdravljajo, enako tudi jaz, Janez, Stanko, Franci, Pepca, Rezi in Anica ter želimo veselosti nasvidenje

Nasla žalostna družina

Ljubi mi brat Jože!

Tudi jaz se ti zahvalim za pismo, katerega si nam pisal. Smo se razveselili da si še pri življenju. Ali naš Ivan je pa mogel dati življenje za svobodo. 19. marca mi je rekel "ate imate od botra naslov, sedaj jim bom pa lahko pisal" in sem mu dal tvoj naslov in eno tvojo sliko. Je rekel "bodo boter veseli ko jim bom pisal od partizanov" No pa ni imel siromak časa da bi ti pisal je moral prej v črno zemljo. Jože, ne več kakšna žalost je nas zadel. Še to ti bom opisal kod je bila meja pri nas. Bučka je bila N. Potem midno čuje mlake in na Kostanjevico in po Krki do Bosečev vasi.

Prejmi obilo pozdravov od cele družine posebno od Tvojega

žalostnega brata Ivana
Dragi stric Jože!

Po dolgih štirih letih vam pišem par vrstic, katere vam bodo srce užalile. Sporočam vam, da sem izgubila brata Ivana za svobodo Slovenskega naroda. Pišem vam da stara mama še živi ampak so le bolj na peči. Jaz hodim v šolo v Brežice, v prvo gimnazijo. Imam veliko tovarišič, da mi ni dolg čas. Rada bi videla da bi prišli kaj domov na obisk.

Sprejmite najljubše pozdrave od Pepce Slovenec: NASVIDENJE! To pismo katerega dajem v javnost bo seznanilo naše sorojake, kaj je počela nazi-fašistična banda po naših krajih. Je pobijala, nasilno preseljevala, in uničevala vse karkoli je dosegla njihova zločinska roka.

Najbolj žalostno, je pa to, da so bili najnesramnejši, domači fašistični pomagači in izdajalci. Ti izrodki se morajo kaznovati kjer koli se pojavijo, pa če bi se tudi na koncu sveta. Precej od teh je zbežalo iz Jugoslavije po zmagi nad fašizmom. Povsod jih je treba pripraviti gorla tla, ker ne smejo ubežati pred kaznijo, katero

ro so zaslužili. Ravno vsled tega Slovenci vsi v Organizacijo Z.K.S., da organizirani pričakamo to svojat, ako bi se namenila priseliliti v Kanado. Ravno tako jih naj bi sprejeli Slovenci v U.S.A., ker to zahteva naša čast in naša poštenost, da nikdar ne postavimo v najmanjšo nevarnost, zmage in svobode, za katero je padlo toliko človeških življenj, muk in trpljenja.

Tebi dragi Ivan, ki si se boril junaško, vstrajno in nesebično, pa obljubljam, da ne bomo nikdar pozabili na žrtve in muke katere ste doprinesli na oltar svobode, ne samo naše drage Slovenske zemlje, ampak za svobodo celega sveta, katere se žal ti ne moreš veseliti z nami, ker ti je pretrgala nit, mladega in upolnega življenja, fašistična zločinska roka. Obljubljam tudi da bomo vedno in povsod stali na straži, da vaše žrtve ne bodo zaman in nadaljevali borbo katero si ti tako častno završil.

Počivaj v miru v svobodni zemlji. Slava Ti!

Tvoj stric
Jože Slovenec

Vsega pomalo iz Toronta

Kakor nam je znano iz poročila tajništva Zveze Kanadskih Slovencev, je kampanja za novo članstvo podaljšana iz razloga, ker Port Arthur in tudi nekatere druge naselbine, niso imeli boljše prilike za izpolnitvi kvoto, ker se večji del rojakov nahaja na raznih gozdnih delih. Če vzamemo vpoštev Toronta, ne morem navesti nobenega vzroka, kakor n.p.r. Port Arthur, za kaj ni izpolnjena kvota za novo članstvo. Po mojem mnenju je še več kot preveč takih poideincev, kateri zaradi sebičnosti pravijo: "češ kaj pa imajo oni za govoriti. Saj ga poznam. Z mano je v šolo hodil kako naj ve več kot jaz..." Takih prigorovov slišimo večkrat, če tudi ni nobene podlage, vsaj med odraslimi ljudmi ne.

Med imamo za govoriti samo toliko, kar je naša delavska in narodna dolžnost, posebno kako bi mogli čimbolj podpirati naše lastne brate in sestre, prenapolnjeni z ranami, goli in bosí. Dolžni smo se enako zavedati, da imamo tisoče in tisoče bratov in sester v hladni zemlji, kateri še vedno šepetajo: "Nadomestite mojemu sinu in hčeram, očete, da bodo za njih vsaj malo skrbeli." N. pr. stični Jože z osem gimnazij je rekel, ne obupajte, saj vam bom jaz oči in bom pomagal... Ali ta velikosrčni Jože je podlegel gnusnemu terorju izdajalcev. Toda prav mi bi morali v skupnem sodelovanju nadomestiti tega dobrega Jožeta.

Piši sin očetu: "Ali poznaš četnike?" Da, oni so nam dobro poznani. In prav zato je Zveza Kanadskih Slovencev, da se bori proti vsaki takšni golazni, proti vsakemu nasprotju naših in F.N.R. Jugoslavije interesov. Mi kot člani se tega prav dobro zavedamo, da kadar je narod združen in deluje skupno, take klikle so ne le brez moči, ampak so ji obenem zelo vroča tla pod lastnimi nogami. Zatoraj rojaki v Torontu, zdaj ko je kampanja že podaljšana in z tem omogočena dobra prilika vsakega, glejmo da niti eden naših rojakov ne izostane izven vrst Zveze Kanadskih Slovencev. Vsak se naj vpraša ali je potrebno da pristopim v njene vrste. Odgovor je prav enostaven — da. Ker to je naša edina ustanova, ki nas resnično narodno, kulturno in prosvetno druži in nas vodi po poti, ki pelje v lepšo in srečnejšo bodočnost.

Ko sem živel v Timminsu, sem bil več let član prejšnje Slovenske Progresivne Zveze. Tudi v tej organizaciji smo marljivo delali, posebno smo podpirali prejšnji delavski časopis "Naprej", ki je izhajal v Pittsburghu. Ko je fašistični general Franko začel svoj teror skupaj z Musolinijem in Hitlerjem v Španiji, so takoj po hiteli nekateri naši bratje v pomoč španskemu narodu. Kaj jaz zdaj mislim o njih je to, da so bili veliko naprednejši od mene, če tudi nisem jaz in kakor drugi ne spali za ta čas. Šli smo na delo, da jim pomagamo, ki so se borili proti fašizmu. In tako me je nekoga zelo mrzlega večera, 30. stopinj pod ničlo, zadel sreča, da sem šel nabirat dobrovoljne prispevke. Imel sem mnogo uspeha, a sem obenem naletel tudi na nesrečo. Srečal sem se z nekim rojakom in mu pojasnil kakšen posel obavljam. Poslušajte kaj mi je odgovoril:

"Pazi fantek, pazi, da te ne bodejo policaji vzeli, ali pa da ne boš iz Hollingerja zletel (Hollinger je rudnik zlate rude, kjer sem takrat delal)." Nisem se toliko ustrašil njegovih besed, ki so mi se zdele nekoliko smešne. Iz teh in takih razlogov je dosti naših aktivnih delavcev izgubilo delo ne samo v Timminsu, ampak tudi drugod. Toda mi smo korakali naprej po svojih tako jasno načrtani poti do ustanovitve današnje Zveze Kanadskih Slovencev, katere šteje 14 krajevnih odsekov z nad 500 člani.

Silvia Branišelj

čakarije polpne, bom pa kar na vsa usta povedal. Da druge vrste nadloga se je pa le pokazala koncu vsega tega. Tej boleznii se pravi (PARKLJEVKA). In ta vrag se je pojavil drugi dan kljub vsem varnostnim in doktorskim ukrepom. A to pa le pri tistih, kateri so na rečni večer preveč peko brusili. Poleg novega leta na sliko bi bilo potreba, da smo dali tudi staro. Ampak veste ta stara je prehitro VRAG POCITRAL, in ko se je mlado mlalo, je staro že popolnoma pozabljeno ležalo na smetišču stegneno.

Zadnji nedeljo je Pevsko društvo "Triglav" iz svoje blagajne darovalo \$100.00 za ZDRAVILIŠČE NA GOLNIKU, v Sloveniji. Za isto to svrhu je tudi odsek številka (1) Vzajemne Podporne Zveze. Bled, zbral med svojim članstvom vsoto \$135.69. Da se je članstvo rečenih društev odločilo

za to humanitarno ustanovo, je vzelo v obzir, dejstvo da ima rečeno zdravilišče že od postanka velike zasluge za pobijanje zadržnih bolezni, JETIKE — SUŠICE, katere se je verjetno zelo razširila med narodom v domovini po tolikem vsakovrstnem pomankanju.

Matiija Otoničar, tajnik.

Leto 1945 je za nami. Kakor ponavadi tako tudi sedaj radi damo z besedami na koncu leta da, kako je hitro minilo in se po večini izražamo, da staro leto nam ni prineslo nič dobrega itd. Redki so slučajji, da se sliši posameznika, da je bil zadovoljen, kajti vsak je imel več načrtov in upanja v začetku leta kakor pa jih je do konca leta izvršil in dosegel. Vendar pa leto 1945, ako ravno nam ni prineslo vsega kar smo si želeli ostane nam v spominu, kajti bilo je za nas večjega pomena kakor pa katero prejšnjih let. V začetku smo imeli še strašno vojno, katere je povzročila svetu toliko nepotrebnega gorja in trpljenja, obenem so pa nas še navdajale slutnje, da vsega tega še ne bo konec. Vendar pa smo dočakali srečnega trenutka, ki nam je napolnil zopet novega upanja do tako zaželenega miru in lepšega življenja. Leto 1945 je dalo nam zopet priliko, da oživimo naše gibanje in delo v lepše čase. Dalo nam je priliko da smo izprevideli katera je prava pot do večjega prijateljstva in združenja med nami in končno pa tudi, priliko da smo izpregledali kje je napaka ki daje povod za vse prepire ki nastanejo med narodi.

Staro navada je že, da si ob novem letu ljudje segajo v roke, poljubljajo eden drugega in vošijo na najlepše načine kolikor je kateri zmožen, srečno in veselo novo leto, poleg tega tudi vsako vrstnega bogastva. Vse to se ponavlja leto za letom od kar je bil poslan krščanstvu "Odrešenik" sveta, toda vsa ta čas je bilo miru in pravice jako malo, še manj pa sreče in zadovoljstva za delavno ljudstvo, pa ako ravno je na svetu vsega dovolj za srečo in blagostanje vsega ljudstva, je še vedno izkoriščen in zatiran človek po človeku. Že zadnjih dvesto let se ponavlja pesem pri

Delajmo skupno v boju za ljudske pravice

koncu leta "mir ljudem na zemlji" itd. Vse to se pozablja leto za letom. Vsekakor izgleda da, dokler bode vladala taka krščanska civilizacija kakršna je zadnjih dva tisoč let, ni in ne more biti prave sreče in blagostanja za splošno ljudstvo na tem svetu.

Lepše, srečnejše življenje in pravičen mir, ter prijateljski odnosji med narodi za vse človeštvo je mogoče, toda ne ako si bomo izmenjevali novoletna vošila in peli božje pesmi samo iz nekeke navade, niti nam ne bo pomagalo ako kličemo z pobožnimi željami za uresničenje trajnega miru in srečnejšega življenja, temveč potem resnejšega premišljevanja o stvari in trajne borbe za ljudske pravice.

Toraj nastopili smo zopet novo leto. Navada je tudi, da se ob novem letu izrekaajo obljube in se obenem delajo nekakšni pogoji za to ali ono stvar, ki naj bi nam pozneje veliko koristila pri našem vsakodanem življenju. Tukaj bi bilo zelo priporočljivo, da tudi mi naredimo dobre in koristne načrte za našo organizacijo, katere načrte pozneje naredimo stvarne.

Leto 1946, za nas po daljšem premišljevanju ne bi smeli imeti posebnih potežkoč, da pridobimo veliko število novega članstva v našo organizacijo, kajti z današnjim svetovnim položajem je lahko vsak rojak prepričan, da se naša organizacija, "Zveza Kanadskih Slovencev", vodi v koristnem in pravem potu k izboljšanju delavskih pravic in večjega razumevanja za narodnosti. Danes nimamo nikakih posebnih zaprek ali negotovosti katere bi nas zadrževale od naše organizacije, temveč daje nam še večje prilike in povod za povečanje njenih vrst.

Seveda, to ne pomeni da nam ne bo treba delati v bodoče, vsekakor čakajo nas še problemi in obveznosti, kajti imamo še vedno nekoliko ljudi, ki so pripravljeni z svojimi napačnimi idejami ovirati naše delovanje, pa bodisi brez premišljanja, ali pa napačne ga pouka.

Razveseljivo pa je dejstvo, da smo pri vseh teh vojnih zmešnjavah in potežkočah dosegli do sedaj tako velik uspeh, za kar se moramo zahvaliti organizirane mu in zavednemu članstvu, za poštvalnost in zvestobo namram organizaciji. Obenem je pa tudi upanje da še v bodoče žrtvuje svoj prosti čas v ta namen. Kajti čas prihaja ko bodejo naše napredne organizacije v posvetnem delavskem gibanju največ pomagale, da se izvede socialno zavarovanje, obenem pa tudi da se uresniči trajen in pravičen mir.

Sedaj ko je še kampanja za novo članstvo podaljšano, obenem je v teku tudi kampanja našega lista Edinosti, je važno da se priredi kolikor mogoče več domačih zabav, iger, sestankov itd. da se s tem oživlja in utrjuje delo organizacije, in obenem pa tudi izpolnjujemo naše dolžnosti napram organizaciji. Imeti moramo v vidu da to ni delo za korist posameznika, temveč je delo od katerega imamo delež vsi skupaj. Radi tega je razumljivo, da se ga udeležimo vsi po naši možnosti tudi pri delu.

Mi smo Slovenci in taki ostanemo, pa ako ravno se nahajamo v novi domovini. Naš duh je še vedno isti kakor je bil ko smo bili še v svoji rojstni domovini, tega ne more nihče zatajiti, na kar smo lahko tudi ponosni. Tudi smo kulturno naobraženi kolikor zahteva priprosto ljudstvo, toraj kaj nas more zadrževati da se ne bi tesno povezali med seboj. Kaj nas ovira za vstop v našo slovensko organizacijo? Mar niso naši bratje in sestre v stari domovini pokazali tudi iste ideje kakor jih imamo v naši organizaciji? Ali še lahko dobimo izgovor? Na srečo tudi nimamo tukaj političnih strank, ki bi nam lahko dale povod za različno mišljenje in delale razdor med nami.

Sedaj ko smo prešli novice iz starega kraja o splošnih volitvah, smo z veseljem pozdravili tak izid, da se je ondoto ljudstvo izreklo skoro sto procentno za Osvobodilno Fronto, njene napredne ideje in njene hrabre voditelje. S tem se je zopet uresničil star prigoovor da, "V slogi je moč". Mogoče da bodo nekateri mislili, da to je stvar izključno onih, ki so tam in da se nas tukaj ne tiče, ampak to je napačno mišljenje. To so naši bratje in sestre, kateri so prestali toliko gorja po koncentracijah in doma, obenem so pa tudi s svojo poštvalnostjo nas osvobodili krvočelnega fašizma.

Toraj to je tisto ki bi moralo-nas navdajati da se še tesnejši združimo v naše vrste in pomagamo za napredek naših delavskih časopisov in organizacij v skupnem boju za ljudske pravice.

John Šeme

J. Sherjak.

